

Za gospodarje

Maribor, dne 12. junija 1935.

Vinarsko društvo.

Slovenija ima skupaj 24.907 ha vinogradov. Od te površine vinogradov je 6820 ha v bivši ljubljanski oblasti, ostali vinogradi pa so v bivši mariborski oblasti. Iz tega že vidimo veliko važnost vinogradništva za bivšo mariborsko oblast. Povprečni pridelek na 1 ha se ceni v celi Sloveniji na 28,5 hl. Seveda je pridelek v štajerskih vinogradih malo manjši, kakor pa pridelek v kranjskih vinogradih. Skupno pridelamo torej v Sloveniji letno povprečno 709.225 hektolitrov vina. V tem pa ni všteti oni pridelek, ki ga dajejo samorodnice — šmarnica, izabela itd. V Sloveniji je 25 tisoč vinogradnikov.

Ker zlasti v nekaterih okrajih štajerske kmetije ne bi mogli shajati, ako ne bi imeli dohodkov iz vinogradov, pa tudi precejšnje število na Kranjskem je takih kmetov, je razumljivo, s kako ljubeznijo se oklepajo vinogradniki svojih vinogradov. Preje zapustijo vse, preje prodajo vse, kakor pa svoj vinograd. Zato moremo tudi reči, da so vinogradi v Sloveniji, kar se obdelave in oskrbovanja tiče, na razmeroma visoki stopnji.

Ker ima vinogradnik popolnoma svoje posebne potrebe, posebne zahteve in tudi posebne želje, je popolnoma razumljivo, da hočejo biti vinogradniki skupaj združeni v društvu, ki naj bi zastopalo samo njihove koristi. In res je bilo ustanovljeno pred približno 10 leti v Mariboru samostojno vinarsko društvo, od katerega so si vinogradniki mnogo obetal. Je pa še v naprej jasno, da more kako društvo delati čim bolj požrtvovalno in čim bolj uspešno za svoje člane samo takrat, ako bodo imeli vsaj glavno, če ne edino besedo v tem društvu oni, za katere je društvo ustanovljeno in namenjeno. Kako bi zgledalo na pr. kmetijsko društvo, v katerem ne bi imeli popolne besede samo kmetje?

Dne 1. junija je imelo to vinarsko dru-

štvo, ki naj bi združevalo vse vinogradnike Slovenije, svoj občni zbor v Ormožu. Predsednik tega društva je bivši poslanec g. Petovar iz Ivanjkovec. Iz poročil, ki so bila podana na občnem zboru, je razvidno, da je imelo društvo v lanskem letu skupno okrog 350 plačujočih članov, to je približno poldrugi odstotek vseh slovenskih vinogradnikov. Društvo je poslalo in izdelalo vse polno resolucij na vse mogoče oblasti, vendar pa o velikem uspehu ni mogoče govoriti, četudi je bil predsednik društva eden izmed najbolj vplivnih poslancev bivše JNS. Društvo tudi nima svojega lastnega glasila, kakor ga ima n. pr. Sadjarsko društvo, ki šteje malo manj kakor 10.000 članov, in kakor ima lastno glasilo tudi Čebelarско društvo. Glasilo Vinarskega društva je bilo in je še »Kmetovalec«, ki pa ne more dati za vinarstvo onega prostora, kakor bi to bilo potrebno. Sicer pa »Kmetovalec« sam more shajati samo s podporo banske uprave; saj znaša izguba pri tem listu za lansko leto okrog 100.000 Din. Tudi to je gotovo zelo važen razlog, da nima Vinarsko društvo večjega razmaha.

Zanimanje vinogradnikov za to društvo se vidi tudi iz tega, da je bilo na občnem zboru v Ormožu komaj okrog 40 članov. Proti koncu občnega zbora so se vršile volitve odbora. Bil pa je v celoti izvoljen spet isti odbor, ki je vodil društvo že do sedaj. Tudi na tem občnem zboru se je videlo, da imajo v društvu mnogo preveč vpliva oni, ki sami niso vinogradniki. Saj imajo po pravilih na pr. veliko besedo in zato gotovo tudi velik vpliv v društvu takozvani virilisti. To so oni, ki imajo že po svojem položaju pravico biti v širšem odboru Vin. društva, pa vse eno, ali so jih člani tega društva izvolili ali pa ne. Najbrž je to posebnost, ki je pridržana samo slov. Vinarskemu društvu.

Ker je vinogradništvo za naše razmere tako velike gospodarske važnosti, je

tudi važno, da je delovanje Vinarskega društva, ki naj zastopa koristi vseh vinogradnikov čim bolj živahno. Zato pa je tudi važno, da premišljuje odbor tega društva, kako bi moglo društvo čim več napraviti za svoje člane, kako naj bi nastopalo, da vse številne resolucije, ki se sprejemajo leto za letom na vseh občnih zborih in na kongresih, ne bi ostale samo na papirju, da bi se vsaj deloma te zahteve vinogradnikov tudi izvedle. Samo na ta način bo mogoče pomagati vinogradniku iz sedanje velike krize, v katero je zašel gotovo brez svoje lastne krivde. Toda ta kriza ga tlači danes tako, da postaja za besede vedno bolj in bolj nesprejemljiv in hoče tudi dejstev.

★

Kaj bo?

(Dopis iz Razborja pri Slovenjgradcu.)

Mesec maj, krasni maj, je končal za to leto svoje najbolj pomenljive dneve za naš kmetijski stan. In prav v tem letu nam ni nič kaj dobrega prinesel: prve dneve pozeb, adnje dneve pa hude nalive. Čebele so nam prve dni v majniku prav lepo obetale, tako da smo upali na takojšnje roje, potem pa je takoj zao-stalo. Kljub temu je dne 5. maja en starrec rojil, ker pa matica ni hotela iti s čebelami, so morale tudi čebele iti v panj nazaj in čakati na družca. Ponovno se vprašuje kmet, kaj bo, ako se nam časi ne zboljšajo. Odkod denar za davke, obleko in za to, kar je nam najbolj potrebno. Na sladkor in na kavo niti ne mislimo več, toda tudi soli nimamo več. Za siromašne ljudi je banska uprava dala en vagon koruze; s tem je bilo siromakom res veliko pomagano. Sedaj pa čakamo na drugi vagon, ker se nam ga nekateri drugi ljudje obljubili že v začetku maja, pa ga še do sedaj ni. Za les dobimo 25—30 Din največ. Naši gozdovi pa so že izčrpani. Kaj bo? To je glas vpiljočega v puščavi. Govori in piše se o neki novi gospodarski politiki. Čakamo na nje in njene sadove.

Ljudski pravnik.

Plačilo odškodnine. Bmho. — Nehote ste nekoga telesno poškodovali. Prišlo

je do sodne razprave, a pri kazenski razpravi niste bili obsojeni. Končno je prišlo do nove tožbe na plačilo odškodninskega zneska. Pri razpravi ste se na to poravnali na plačilo zneska 15.000 D s 5% obrestmi v štirih obrokih v štirih letih. Izplačati morate celotni znesek do 1. aprila 1936. Vprašate, če morate plačevati 5% obresti, ali morete zahtevati, da se Vam iste znižajo? — Po našem mnenju za terjatev nasprotnika ne uživate zaščite po zakonu o zaščiti kmetov. To pa zaradi tega, ker izvira nasprotnikova terjatev iz Vašega kaznjivega dejanja, čeprav niste bili kaznovani. Pa tudi sicer, ako bi se ne smatralo, da izvira terjatev iz kaznjivega dejanja, je terjatev nastala šele po 20. 4. 1932, vsled česar jo morate plačati, kakor ste se domenili. Ker potemtakem ne uživate zaščite kmetov, upnik lahko zahteva od Vas, da mu plačate dogovorjene 5% obresti. Le v tistem slučaju, če bi bili Vi kmet, in bi bil Vaš dolg zaščiten, bi smel upnik zahtevati od Vas 1% obresti. S silo in na podlagi zakonitega določila ne morete tedaj od nasprotnika ničesar zahtevati. Česar ne morete doseči s silo in na podlagi zakona, pa morda dosežete s prošnjo. Skušajte prositi svojega upnika, da popusti na svojem zahtevku. Morda ne bo zahteval obresti, ali pa bo iste znižal. Pričakujemo od Vašega nasprotnika, da bode upošteval Vašo nesrečo.

Sodno izterjanje odškodninskih zahtevkov. Žpv. — Oktobra lanskega leta ste bili pravnomočno obsojeni pri okrožnem sodišču. Obsojeni ste bili poleg zaporne kazni tudi na plačilo odškodnine v znesku 1000 Din poškodovanemu. Takrat ste na sodišču vprašali, kdaj Vam je treba ta znesek plačati, pa so Vam rekli, da takrat, kadar boste imeli denar. Nasprotnik je šel takoj k odvetniku, ki je brez slehernega opomina predlagal zoper Vas izvršbo z rubežem premičnin in prisilno osnovo zastavne pravice na nepremičnine. Ker nimate nobenih premičnin, Vam jih ni mogel rub. organ zaručiti. Nato pa ste dobili od odvetnika poziv, da plačate 1000 Din in odvetniške stroške, ker bo sicer predlagal dražbo nepremičnine. Kmalu po izvršenem rubežu ste postopanje nasprotnika (poškodovanca) pismeno javili sodišču in epo-

ročili, da ste zaprosili za posojilo, ki ga Vam je nek to obljubil dati v obliki hranilne knjižice. Pisali ste tudi na sodišče, da stroškov izvršbe ne plačate. Na ta svoj dopis ste prejeli od sodišča tiskovino s pozivom, da morate na njo nalepiti kolek v znesku 5 Din, ako hočete, da se vloga vzame v delo. Vprašate, ali se nasprotnik mora zadovoljiti s hranilno vlogo, ker denarja nimate in če Vam lahko proda nepremičnino (travnik). Dalje vprašate, kaj je prisilna osnova zastavne pravice in če lahko dosežete obročno odplačevanje na ta način, da Vam isto dovoli sodišče. — Ako niste pravočasno plačali zneska 1000 Din, je imel nasprotnik pravico, da ta znesek izterja od Vas s silo. To pa more doseči na več načinov. Eden izmed teh je, da Vam zarubi premičnine in da se nato vrši prodaja teh zarubljenih predmetov. Ako sploh nimate premičnin, es istih ne more zarubiti, še manj pa prodati. Domneva se, da ima vsak človek vsaj nekaj takih premičnin, ki se mu jih sme zarubiti in prodati. Vsled tega predlaga vsak upnik običajno najprej izvršbo na premičnine. S tem predlogom lahko upnik združi tudi predlog za dovolitev drugih vrst izvršb, kakor n. pr. prisilno osnovo zastavne pravice po vknjižbi zastavne pravice na nepremičnine. S tem načinom izvršbe dobi upnik samo varnost za kritje svoje terjatve. Upnik ima namreč pravico, da dobi za svojo terjatev zastavo. To pa lahko dobi na ta način, da mu Vi dovolite vknjižbo zastavne pravice, torej dogovorno z Vami, ali pa brez Vas in proti Vaši volji, to je s pomočjo sodišča. Ako imate zemljišče, se doseže pogodbeno zastavna pravica na ta način, da Vi podpišete zadolžnico in izjavo, da dovolite vknjižbo zastavne pravice pri svojem zemljišču. Ako pa Vi niste takega dovoljenja izdali in ima upnik v rokah sodbo, tedaj lahko predlaga, da sodišče brez Vas in proti Vaši volji dovoli, da se na prisilen način osnuje na Vašem zemljišču zastavna pravica. To izvršbo imenujemo prisilno osnovo zastavne pravice. S tem je upnik dobil samo zavarovanje za svojo terjatev. Če pa hoče doseči plačilo, torej če hoče priti do denarja, mora predlagati prisilno upravo, ako je iz Vašega zemljišča kaj dohodkov, iz katerih bi se lahko plačala upnikova ter-

jatev, ali pa prisilno dražbo zemljišča. Upnik Vas ni bil dolžan opominjati, marveč je smel takoj vložiti izvršilne predloge. Ko je postala sodba pravnomočna, bi bili morali plačati. Ker ste odlašali s plačilom, ste sami zakrivali izvršilne stroške, ki ste jih vsled tega dolžni plačati. Upniku li treba vzeti hranilne knjižice, ker to ni denar. Travnik se Vam bo prodal le, ako bo prelagana in dovoljena dražba ter ako ne boste pravočasno plačali. Ako se ne plačate, boste imeli zopet nove stroške. Izposodite si nekje denar, pa boste rešeni. Besede, da boste plačali, »kadar boste imeli«, so brez vsake vrednosti, ker so bile mišljene tako, da ne bo nasprotnik prišel do denarja, ako se pri Vas tudi z izvršbo ne bo ničesar dobilo. Le s prošnjo pri nasprotniku lahko dosežete obročno odplačevanje. Ne morete pa tega izsiliti. Na sodišče se ni treba obračati z nobeno tako prošnjo. Le škoda dela in časa! Pri sodišču ne morete zahtevati, da bi domači ne pričali. Pri razpravi bi bili lahko povedali vzroke, zakaj naj se pričam ne verjame. Ako pa upate dokazati, da priče niso pravilno pričale, torej da so po krivem pričale, ovadite jih po državnem tožilcu. S to ovadbo pa je za Vas združena nevarnost, da boste toženi za žaljenje časti, ako priče ne bodo obsojene in kaznovane zaradi krivega pričevanja. Zdi se nam, da se Vam ne kaže spuščati v te stvari, ker je zelo težko dokazati krivo pričevanje.

Jamčenje za splavnico. Rmsv. — Že leta 1925 ste kupili mlin ter Vam je pri tej priliki prodajalec jamčil za kakovost vodne naprave (splavnice). Ker je bila takrat vsoka voda, iste takrat niste mogli pregledati. Ko pa je bilo poleti manj vode, sta ugotovili še istega leta, da je splavnica zanič in ste morali isto popraviti. Popravilo Vas je veljalo 45.000 Din. Do leta 1929 ste mu izplačali toliko, da mu dolgujete še okoli 20.000 Din. Ko Vas je opominjal prodajalec na plačilo, ste mu vedno rekli, da mu boste plačali, kadar boste mogli. Prodajalec je nato prišel k Vam, da ste podpisali prijavo za rentnino za davčno upravo. Vsako leto, od leta 1931 dalje, ste v prijavo napisali, da dolgujete 20.000 Din, da pa ničesar ne plačate. Zdaj Vas je žena pokojnega kupca ponovno opomnila na plačilo, vendar ste rekli, da tega

ne plačate. Meseca marca 1934 ste zopet podpisali prijavo za rentnino, v katero ste napisali, da ničesar ne plačate. Ko ste to povedali prodajalčevemu sinu, je ta izjavil, da je oče prodal mlin baš radi tega, ker je bila splavnica zanič. Vi vprašate, kaj Vam je treba v stvari najugodnejšega ukreniti. — Pri prodaji je prodajalec izrecno jamčil za to, da je splavnica v dobrem stanju. Ako ista ni odgovarjala tem lastnostim, ste mogli v šestih mesecih zahtevati zmanjšanje kupnine ali pa plačilo zneska, kolikor Vas je veljalo popravilo. Ako je prodajalec namenoma zamolčal slabost splavnice, Vam je odgovarjal za škodo, ki je Vam vsled tega nastala. Škodo bi morali sodno uveljaviti v treh letih, ko ste za isto zvedeli. Ako tega niste napravili, ste izgubili pravico do odškodnine. Ta izguba pravice do odškodnine pa pride v poštev samo v tem slučaju, ako bi morali isto iztožiti in bi Vam nasprotnik ugovarjal zastaranje. Izjave na davčni prijavi, da ne plačate, so brezpomembne. Sicer pa v splošnem Vaših tožadevnih izjav ne razumemo. Skoraj je bolje reči, da podpisani na davčnih prijavah Vašo obveznost do plačila kupnine potrjujejo. Po našem mnenju ste vse svoje pravice izgubili in zapravili. Kupnino boste morali skoro gotovo plačati v celoti. Ravnali ste povsem napačno, ko niste svojih pravic pravočasno uveljavljali. Svojih dolgov ne morete odpovedati. Lahko pa bi svojo odškodninsko terjatev pobotali s terjatvijo prodajalca, vendar ne bi smeli v tem primeru nikdar popisati nobene davčne prijave. Zakaj ste čakali osem dolgih let, čeprav ste že leta 1925 vedeli za napake in za škodo, ki Vam je nastala vsled prodajalčevega ravnanja. Da ne bo nepotrebnih stroškov, je naše mnenje in naš nasvet, da se s prodajalcem ali z njegovi dediči poravnate na primeren način in jim zlepa poveste, koliko ste morali dati za napravo splavnice in kakšno škodo ste imeli vsled zagotovila, da je splavnica v dobrem stanju. Upamo, da bo prodajalec imel toliko poštenja in časti, da ne bode terjal od vas ostanka kupnine, ako bo uvidel, da ste res imeli toliko stroškov in škode. Nato pa napravite dogovor, s katerim se Vam prizna odškodnina, ki je plačana z ostan-

kom kupnine, ki bi jo morali Vi še plačati dedičem prodajalca, ki pa to kupnino popustijo z ozirom na dolgovano odškodnino.

Razna obvestila.

Endnevni tačaj za zeleno precepljanje šmarnice in za poletna dela v vinogradu se vrši v pondeljek dne 17. junija, na banovinski Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja od 8. do 12. in od 14. do 18. ure.

Kuhanje žvepleno-apnene brozge. Za škropljenje sadnega drevja je najbolj učinkovito sredstvo žvepleno-apnena brozga, katero lahko skuhamo sami doma na sledeči način: Vzemimo kak star kotel ali karbidov sodček, seveda brez luknje. To posodo postavimo na opeko tako na treh krajih, da lahko spoda; podkurimo. Kupimo žveplovo cvetje, ga zdrobimo v prah in potem apno. Apna vzamemo na 1 kg žvepla 1.50 kg. Apno stane 0.60 Din, žveplo 1 kg 5 Din, skupaj 5.60 Din. Na 1 kg žvepla in 1.5 kg apna vzamemo 6 litrov vode. Kuhati moramo seveda več, ker se nam tako majhna količina nikakor ne splača. Pod kotlom zakurimo in ko začne vreti, vo, da, hlipa in to moramo doliti. Vreti mora tri četrt ure in moramo neprestano mešati. Ko je zmes skuhana, je rjavorumen. Ako jo shranimo, je dobro, če jo denemo v pločvinasto posodo. Moramo jo dobro zapreti, da ne dobiva zraka.

Nemčija bo izvažala od nas živino. Nemško društvo za promet z živino in kmetijskimi pridelki, ki ima svoj sedež v Hamburgu, namerava ustanoviti svojo podružnico v Jugoslaviji. Ta podružnica bi posredovala pred vsem nakup živine. Podružnica društva bi bila osnovana s kapitalom od dveh milijonov dinarjev in bi bil njen sedež v Zagrebu. Nemci bi kupovali v prvi vrsti klavno živino.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 8—10 Din, volovsko meso II. vrste 6—8 Din, meso bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 8—10 Din, II. vrste 5—6 Din, svinjsko meso sveže 8—14 Din.